

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 10 септември 2019 година, врз основа на примена жалба од Дамјан Манчевски, ја донесе следната:

ОДЛУКА

ЖАЛБАТА СЕ ОТФРЛА КАКО НЕОСНОВАНА

Текстот на Вечер не ги прекршил професионалните и етички стандарди, но медиумот морал јасно да назначи дека ја повлекол содржината.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 27 август 2019 година, министерот за информатичко општество и администрација на Република Северна Македонија, Дамјан Манчевски, поднесе жалба за текстот со наслов „Дамјан Манчевски поттикнува насилство и повици за ликвидација (фото)“, објавен на 25 август 2019 година, на веб – страницата на Вечер (www.vecer.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи клеветнички наводи, недолични термини и обвинувања со кои директно се дискредитира неговата личност. Подносителот на жалбата Манчевски појаснува дека спорната вест се однесува на негов Фејсбук статус, кој е изваден од контекст и во целосна спротивност со Кодексот на новинарите. Тој смета дека обвинувањата не се поткрепени со ниту еден конкретен доказ или извадок од објавениот статус, како потврда за точноста на информацијата.

„Без сомнеж станува збор за конкретна манипулација со јавноста, извртување на тези и обвинување со цел личен напад и сензационална содржина. До порталот Вечер не е испратен демант, затоа што сметам дека на тој начин се зголемува видливоста на непрофесионален портал кој што шири лажни вести, објавува непроверени информации и ги прекршува начелата предвидени во Кодексот на новинарите“, се вели во жалбата поднесена од министерот Манчевски.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со весникот Вечер и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Медиумот не одговори на наводите на жалителот.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **НЕОСНОВАНА** и дека нема суштинско прекршување на Кодексот на новинарите на Македонија. Комисијата најде дека медиумот отстапил единствено од принципот кој налага дека, генерално, треба да се избегнува повлекување на еднаш објавениот материјал на интернет, а доколку тој се измени или тргне тоа мора да биде јасно назначено.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 10 септември 2019 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, утврди дека текстот произлегува од јавниот интерес и, колку и да има тенденциозна заднина, отвора тема која не смее да биде изземена од јавноста, особено што во фокусот на новинарскиот производ е високопозиционирана јавна личност, во случајов, министерот за информатичко општество и администрација, Дамјан Манчевски.

Насловот на текстот, на прв поглед, е скандалозен, сензационалистички и со елементи на политичка заднина, првично оддавајќи впечаток дека е личен став на медиумот. Но, кога ќе се анализира внимателно, сепак е реална рефлексивна на дел од јавноста кон Фејсбук статусот кој министерот Манчевски јавно го објавил како критика на случувањата во медиумскиот простор. Комисијата се согласи дека контроверзниот наслов на Вечер не се однесува на содржината на статусот на министерот, туку на содржината на коментарите испровоцирани од објавата. Оттука, медиумот можел целосно да ја елиминира одговорноста доколку јасно назначел дека насловот се однесува на коментарите на Фејсбук (на пр. Во коментарите на статусот на Манчевски се поттикнува насилство и повик на ликвидација.)

Неспорно е дека министерот, преку пораката на социјалните мрежи, предизвикал сериозни реакции, што е видливо и од коментарите под објавениот статус, меѓу кои и пораки кои се граничат со говор на омраза и повикуваат на насилство, во најголем дел, врз новинари. **(пр. „Само ликвидација на такви“, А, гасната комора кога е планирана да се изгради?“, „Ако не му еб..е матер на Инфомакс, Република и остала багра, ништо не сте направиле. Или вие ќе им е..те матер или уште многу главоболки ќе ви направат. Затоа почнете пошто премногу доцните“).**

Политичарите се подеднакво одговорни и за искажаното на социјалните мрежи, зашто со нивното објавување таквите содржини добиваат јавност. Во одделни случаи, функционерите мораат да ги проценат можните ефекти од своите зборови и во тој контекст треба внимателно да ја следат содржината на коментарите и да ги отстрануваат кога тие повикуваат на омраза или насилство, што не е сторено во конкретниот случај (сите коментари стојат и по речиси еден месец од објавувањето на статусот).

Во исто време, Комисијата констатира дека Вечер, во меѓувреме, ја отстранил оспорената содржина од својата веб – страница, што се коси со начелата во Кодексот на новинарите. Генерално треба да се избегнува повлекување на еднаш објавениот материјал на интернет, а доколку тој се измени или тргне тоа мора да биде јасно назначено.

Вредносните судови кон политичарите изнесени во медиумите спаѓаат во слобода на говор. Границата помеѓу слободата на говорот и навредата, клеветата и сензационализмот е тенка, но кога станува збор за јавна и политичка личност тогаш слободата на говорот е

неприкосновена, особено ако содржи оценка и став за политиките што ги води политичарот. Критичкото следење на политичките процеси и употребата на политичката и економската моќ се главни обврски на медиумите.

Најпосле, согласно Декларацијата за слободата на политичката дебата во медиумите, политичарите, јавните функционери и јавните институции прифатиле да бидат поставени под јавна критика за нивниот домен на работа. Новинарската слобода вклучува и искажување на гледишта до степен на претерување, дури и провокација, сè со цел да поттикне јавна дебата на конкретна тема.

Оттука, Комисијата најде дека оспорената содржина произлегува од јавниот интерес, дека министерот Манчевски бил легитимна новинарска цел и оти нема доволно елементи дека медиумот објавил клеветнички наоди и го дискредитирал подносителот на жалбата.

Одлуката да се отфрли претставката како неоснована, Комисијата за жалби ја темели и на повеќе меѓународни акти:

*** Член 3 од Декларацијата за слобода на политичката расправа во медиумите** (Комитет на министрите на 872 состанок од 12.12.2014), каде се вели дека:

„Одлучувајќи да апелираат на довербата на јавноста, политичките личности прифатиле да бидат предмет на јавна политичка расправа, па со тоа подлежат на постојан јавен надзор и потенцијално жестока и силна јавна критика преку медиумите во однос на начинот на кој ја извршувале или ја извршуваат својата функција“.

*** Член 4 од Декларацијата за слобода на политичката расправа во медиумите** (Комитет на министрите на 872 состанок од 12.12.2014) каде се вели дека:

„Функционерите мора да го прифатат фактот дека се, особено преку медиумите, подложни на јавен надзор и критика за начинот на кој начин ги обавувале или ги обавуваат своите функции, ако тоа е потребно за обезбедување транспарентност и одговорно вршење на нивните функции.“

*** Пресудата на ЕСЧП во случајот *Dichand and oth. Vs Austria 2002***, според која, Судот прифати дека дури и многу остри зборови не ја поместуваат критиката надвор од границите на заштитата од 10. Така, Судот го смета следново:

"Член 10 ја штити не само суштината на идеите и на информациите што се искажани туку и формата во која тие се пренесени. Слободата на новинарите, исто така, вклучува и можно движење до степен на претерување, па дури и провокација."

*** Пресудата на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) во случајот *Lingens Vs Austria 1986*.**

„Границите на прифатлива критика се пошироки во однос на политичарите како такви, отколку во однос на приватните лица. За разлика од приватните лица, политичарите неизбежно и свесно се изложуваат на остро испитување на секој нивни збор и дело, како од страна на новинарите, така и од страна на пошироката јавност и, според тоа, мора да покажат поголем степен на толеранција.“

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата со мнозинство гласови одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова – Илиеска и Ердем Ахмет.

Се обврзува интернет порталот Вечер (www.veser.mk), во согласност со членот 18 од Деловникот за работа на Комисијата за жалби, да ја објави оваа одлука.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

